

EKONOMSKE OSNOVE DRŽAVE I PRAVA

**Pravni fakultet
Univerziteta u Travniku**

Copyright © Faruk Jašarević, Sarajevo, 2018

MODUL 9. MJERENJE EKONOMSKE AKTIVNOSTI

Prof. dr. Faruk Jašarević

Copyright © Faruk Jašarević, Sarajevo, 2018

CILJEVI IZLAGANJA

- **PREZENTIRATI ZNAČAJ MJERENJA
REZULTATA EKONOMSKE
AKTIVNOSTI**
- **DEFINIRATI DRUŠTVENO
(NACIONALNO) BOGATSTVO**

CILJEVI IZLAGANJA

- **PREZENTIRATI MAKROEKONOMSKE AGREGATE S VREMENSKOM DIMENZIJOM: DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD, DRUŠTVENI PROIZVOD I NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK**

CILJEVI IZLAGANJA

- **UTVRDITI ODNOS IZMEĐU REALNOG I NOMINALNOG DOHOTKA**
- **DEFINIRATI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD KAO MJERILO REZULTATA EKONOMIJE**

CILJEVI IZLAGANJA

- **OBJASNITI RAZLIČITE METODOLOŠKE KONCEPCIJE TEMELJNIH MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA KOJI SE PRIMJENJUJU U RAZDOBLJU TRANZICIJE**
- **OBJASNITI UČINKE PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **MJERENJE UČINAKA
PRIVREĐIVANJA OD IZUZETNOG JE
ZNAČAJA**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **PRIMARNI RAZLOZI ZBOG KOJIH SE NASTOJI PRECIZNO UTVRDITI VELIČINA I STRUKTURA UČINAKA PRIVREĐIVANJA SU: ...**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

**(1) POTREBA USPOREDBE
REZULTATA NACIONALNE
EKONOMIJE SA SVJETSKIM
EKONOMSKIM OKRUŽENJEM
(INTERTEMPORALNE KOMPARACIJE
MEĐU DRŽAVAMA)**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

**(2) POTREBA MJERENJA PODJEDNAKE
VAŽNOSTI A PROISTJEČE IZ BITNIH
OBILJEŽJA PROCESA PRIVREĐIVANJA
(VISOKA RAZINA MEĐUOVISNOSTI
SUDIONIKA U EKONOMSKOM PROCESU,
POTREBNA AKTIVNA EKONOMSKA
POLITIKA U OVOJ SFERI)**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **TEŽNJA SAVREMENOG CIVILIZIRANOG SVIJETA JE OSTVARITI:**
  - **SKLADAN I EFIKASAN RAZVOJ EKONOMSKIH POTENCIJALA**
  - **STABILNOST I NAPREDAK**
  - **SOCIJALNO BLAGOSTANJE**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **MODERNE DRŽAVE PROVODE
MAKROEKONOMSKU POLITIKU:**
  - **STVARAJU POTREBNE UVJETE**
  - **PODUZIMAJU MJERE KOJIMA PROCES
PRIVREĐIVANJA USMJERAVAJU U
ŽELJENOM PRAVCU**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **PROCESOM EKONOMSKOG
RAZVOJA MOGUĆE JE I POŽELJNO
UPRAVLJATI**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **RAZVOJ** SHVAĆEN KAO PROCES
DOSIZANJA DEFINIRANE
BUDUĆNOSTI ODAVNO JE *IZGUBIO*
OBILJEŽJE SPONTANOG PROCESA

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **RAZVOJ** PREDSTAVLJA **ZBIR** POŽELJNIH
  - KVALITATIVNIH PROMJENA
I
  - KVANTITATIVNIH PROMJENA
U EKONOMSKOJ SFERI

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **SLOBODA DJELOVANJA NA MIKRO
RAZINI **OMEĐENA** **JE**
MAKROEKONOMSKIM SISTEMOM**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **MJERAMA EKONOMSKE POLITIKE
DRŽAVA SNAŽNO UTJEČE NA
EKONOMSKI ŽIVOT**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **PRETPOSTAVKA RACIONALNE I
USPJEŠNE EKONOMSKE POLITIKE
JE PRIKLADAN ANALITIČKI TEMELJ**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **REZULTATI PRIMJENE SAVREMENOG ANALITIČKOG INSTRUMENTARIJA JESU BROJNI POKAZATELJI RELEVANTNIH KRETANJA, TENDENCIJA, STANJA, MEĐUOVISNOSTI, STRUKTURNIH PROMJENA...**

1. ZNAČAJ MJERENJA EKONOMSKE AKTIVNOSTI

- **NAJZNAČAJNIJI INDIKATORI
EKONOMSKOG RAZVOJA SU:**
  - (1) **DRUŠTVENO BOGATSTVO**
  - (2) **DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD**
  - (3) **DRUŠTVENI PROIZVOD**
  - (4) **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- U POVIJESTI EKONOMSKE MISLI
ENGLJSKI EKONOMISTI

- **GREGORY KING** (1648. - 1712.)

I

- **WILIAM PETY** (1623. - 1687.)

IZRADILI SU PRVE PROCJENE
DRUŠTVENOG BOGATSTVA

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **REZULTATI MJERENJA BOGATSTVA
ENGLESKE TREBALI SU POSLUŽITI U
KONKRETNE POLITIČKE SVRHE –
SAGLEDAVANJU RASPOLOŽIVIH
EKONOMSKIH POTENCIJALA I EFEKATA
RATNOG NAPORA U SUKOBU S
NIZOZEMSKOM I FRANCUSKOM**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- IAKO SE KONCEM 17. STOLJEĆA TIM ISTRAŽIVANJIMA NIJE PRIDAVALA NIKAKVA VAŽNOST, **ZAKLJUČCI I PREDVIĐANJA EPILOGA RATNOG SUKOBA** POKAZALI SU SE IZVANREDNO TAČNIM

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- U UOBIČAJENOM SMISLU
BOGATSTVOM SE OZNAČAVA
STANJE IZOBILJA, DRUŠTVENOG
BLAGOSTANJA

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **DRUŠTVENO BOGATSTVO**

OZNAČAVA	UKUPNOST	DOBARA
KOJIMA	RASPOLAŽE	ODREĐENA
DRUŠTVENA	ZAJEDNICA	NEOVISNO O
STEPENU	NJEZINE	EKONOMSKE
RAZVIJENOSTI		

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **TO JE MAKROEKONOMSKI
POKAZATELJ STANJA, ODNOSNO
DOSTIGNUTE RAZINE EKONOMSKE
RAZVIJENOSTI**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **NJEGOVA JE UPOTREBLJIVOST U
DINAMIČNIM EKONOMSKIM
ANALIZAMA BITNO OGRANIČENA, A
RAZLOG JE TOME **ODSUTNOST**
VREMENSKE DIMENZIJE**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **DRUŠTVENO BOGATSTVO** JE
MAKROEKONOMSKI AGREGAT KOJIM SE
MJERI ISKAZUJE **UKUPNOST**
UPOTREBNIH VRIJEDNOSTI (DOBARA,
RESURSA), KOJIMA **U ODREĐENOM**
TRENUTKU (NA DAN MJERENJA)
RASPOAŽE NEKA **ZAJEDNICA** (DRŽAVA...)

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **DRUŠTVENO BOGATSTVO JE
KONCIPIRANO KAO AGREGATNA
VELIČINA KOJU TVORE UPOTREBNE
VRIJEDNOSTI EGZISTENTNE NA DAN
MJERENJA NEOVISNO O TRENUTKU I
NAČINU NASTANKA**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

■ **DRUŠTVENO
OBUHVAĆA: ...**

BOGATSTVO

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **LJUDSKIM RADOM STVORENA DOBRA**
(PROIZVEDENA DOBRA,
PROIZVEDENO BOGATSTVO TJ.
STVARNO BOGATSTVO)
- **PRIRODNIM PROCESIMA NASTALA**
DOBRA (POZNATA PRIRODNA
BOGATSTVA)
- **SALDO EKONOMSKIH ODNOSA S**
INOZEMSTVOM

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

**PROIZVEDENO BOGATSTVO REZULTAT
JE MINULOG RADA ZAJEDNICE I
OBUHVAĆA:**

- **vrijednost fiksnih fondova**
- **zalihe i nedovršene investicije privrede**
- **fiksne fondove javnih dobara (ceste...)**
- **neproizvodne fiksne fondove (škole...)**
- **potrošna dobra u domaćinstvima**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

PRIRODNO BOGATSTVO JEDNE ZEMLJE ČINE

- **ZEMLJIŠTE**
- **ŠUME**
- **RUDE**
- **VODE**
- **DIVLJAČ...**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **RADI SE SAMO O POZNATIM,
ISTRAŽENIM PRIRODNIM BOGATSTVIMA**
- **UKOLIKO PRIRODNA BOGATSTVA NISU
UKLJUČENA U PROCES PROIZVODNJE,
ONDA ONA IMAJU OBILJEŽJE
*POTENCIJALNOG DRUŠTVENOG
BOGATSTVA***

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **ZBIR VRIJEDNOSTI PROIZVEDENOG
I PRIRODNOG BOGATSTVA
KORIGIRA SE SALDOM
POTRAŽIVANJA I OBVEZA PREMA
INOZEMSTVU**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- **SALDO POTRAŽIVANJA I OBVEZA
PREMA INOZEMSTVU MOŽE BITI**
  - **POZITIVAN, I TIME UVEĆATI
DRUŠTVENO BOGATSTVO
ILI**
  - **NEGATIVAN, I TIME DRUŠTVENO
BOGATSTVO UMANJITI**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

- U MJERENJU VELIČINE
VRIJEDNOSTI DRUŠTVENOG
BOGATSTVA MOGUĆE JE: ...

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

I. PROCJENE TEMELJITI NA:

- (1) **POVIJESNIM (NABAVNIM) CIJENAMA**
- (2) **CIJENAMA SUPSTITUCIJE**
- (3) **CIJENAMA TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI**

2. DRUŠTVENO BOGATSTVO KAO MAKROEKONOMSKI AGREGAT

II. KORISTITI SLJEDEĆE METODE:

- **DIREKTNE (NEPOSREDNE) ILI METODE INVENTARIZACIJE**
- **INDIREKTNE (POSREDNE) METODE ZASNOVANE NA KAPITALIZACIJI NAPLAĆENIH POREZA**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- **MAKROEKONOMSKA POLITIKA SE NE MOŽE VODITI BEZ POZNAVANJA TEMELJNIH MAKROEKONOMSKIH AGREGATA S VREMENSKOM DIMENZIJOM, KOJI ISKAZUJU UČINAK DRUŠTVENE PROIZVODNJE U DEFINIRANOM RAZDOBLJU**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- **ANALIZOM TIH AGREGATA STJEČE SE
UVID U**

- **DINAMIKU**

- I**

- **TENDENCIJE**

- PROMJENA U NACIONALNOJ EKONOMIJI**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- U EKONOMSKOJ ANALIZI JE KORIŠTENO NEKOLIKO **DINAMIČKIH MAKROEKONOMSKIH AGREGATA – SVODNIH VELIČINA RAZLIČITE OBUHVATNOSTI**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- U OSNOVI JE PRIMJENJIVANA **“KONCEPCIJA MATERIJALNE PROIZVODNJE”** – METODOLOGIJA, KOJA OBUHVAĆA
  - UČINKE PROIZVODNIH DJELATNOSTI
  - I
  - UČINKE PROIZVODNOG DIJELA USLUŽNIH DJELATNOSTI

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- **TO JE U SKLADU S TEORIJSKIM
STAJALIŠTIMA IZ RAZDOBLJA
SOCIJALIZMA**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- U DOMAĆOJ LITERaturi
PREDTRANZICIJSKOG RAZDOBLJA
NAVODE SE SLJEDEĆI DINAMIČKI
MAKROEKONOMSKI AGREGATI:
  - DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD,
  - DRUŠTVENI PROIZVOD
  - NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- **NUŽNO SE UPOZNATI S
NAJVAŽNIJIM KARAKTERISTIKAMA
OVIH “HISTORIJSKIH”
POKAZATELJA**

3. MAKROEKONOMSKI AGREGATI S VREMENSKOM DIMENZIJOM

- **BEZ STRUČNIH PRILAGOĐAVANJA, NISU USPOREDIVI S AGREGATIMA KOJIMA SE U RAZDOBLJU TRANZICIJE ISKAZUJU REZULTATI EKONOMSKE AKKTIVNOSTI**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD (DBP) POKAZATELJ JE UČINKA DRUŠTVENE PROIZVODNJE S NAJŠIROM OBUHVATNOŠĆU**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **DRUŠTVENA PROIZVODNJA
OSTVARUJE SE AKTIVNOŠĆU
VELIKOG BROJA SUBJEKATA**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- TI SUBJEKTI ZBOG SPECIJALIZACIJE **KOOPERIRAJU** TAKO DA KONAČNI PROIZVOD **JEDNOG SUBJEKTA** SLUŽI U VIŠIM FAZAMA PRERADE KAO PREDMET RADA **DRUGOG SUBJEKTA**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD (DBP)**

MJERI CJELOKUPAN REZULTAT
PRIVREĐIVANJA U NACIONALNOJ
(NARODNOJ) EKONOMIJI, ŠTO ZNAČI DA
PREDSTAVLJA AGREGIRANE
VRIJEDNOSTI SVAKOG PRIVREDNOG
SUBJEKTA ODREĐENE DRŽAVE

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **ZBRAJANJEM UČINAKA SVIH PRIVREDNIH SUBJEKATA, IZRAŽENIH U NOVČANIM JEDINICAMA, PRIKAZUJE SE POLUČENI REZULTAT GODIŠNJEG RADA PRIVREDE**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **HETEROGENOST REZULTATA
PRIVREĐIVANJA U NATURALNOM
SMISLU (RAZLIČITI INPUTI I OUTPUTI)
IZISKUJE KORIŠTENJE NOVČANIH
JEDINICA KAO ZAJEDNIČKE MJERE**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **UČINAK SE PRIVREDE MOŽE
ISKAZATI SAMO VRIJEDNOSNO**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD (DBP) JE VRIJEDNOSNI ISKAZ ZBIRA PROIZVEDENIH DOBARA I USLUGA SVIH STUPNJEVA I SVIH GRANA CJELOKUPNE NACIONALNE EKONOMIJE U ODREĐENOM RAZDOBLJU**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **BITNO JE KVANTIFICIRATI PORIJEKLO STVORENE VRIJEDNOSTI, ODNOSNO PRECIZNO UTVRDITI**
  - **PRENESENI DIO VRIJEDNOSTI**
|
  - **NOVOSTVORENI DIO VRIJEDNOSTI**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **PROIZVODNJA JE ISTODOBNO DVOJAK
PROCES**
  - **STVARANJE NOVIH DOBARA**
|
  - **TROŠENJE RANIJE STVORENIH
RESURSA**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

- **POTROŠENE RESURSE NUŽNO JE NAMJENSKI TROŠITI I OBNAVLJATI, A DA BI SE SPRIJEČILO PRELIJEVANJE PRENESENE VRIJEDNOSTI U POTROŠNJU, NUŽNO JE IDENTIFICIRATI NJEZINU VELIČINU I SAGLEDATI: ...**

3.1. DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD

**(1) NATURALNU STRUKTURU
DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA (DBP)**

I

**(2) VRIJEDNOSNU STRUKTURU
DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA (DBP)**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **UPOTREBOM SREDSTAVA ZA
PROIZVODNJU TE TROŠENJEM
LJUDSKOG FAKTORA NASTAJE U
NATURALNOM SMISLU UOBLIČEN
PROIZVOD ODREĐENIH UPOTREBNIH
VRIJEDNOSTI**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- ANALIZOM NATURALNE STRUKTURE UKUPNIH REZULTATA PRIVREĐIVANJA PROUČAVAJU SE **SVOJSTVA DOBARA SA STAJALIŠTA ZADOVOLJAVANJA POTREBA POTROŠAČA (UPOTREBNA VRIJEDNOST)**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **U VRIJEDNOSNOM SMISLU
REZULTAT PROIZVODNJE JE
ODREĐENA KOLIČINA VRIJEDNOSTI**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **ANALIZOM PORIJEKLA VRIJEDNOSTI KOJU POJEDINO DOBRO OPREDMEĆUJE UTVRĐUJE SE DA SVAKI PROIZVOD NAMIJENJEN TRŽIŠTU SADRŽI ODREĐENU KOLIČINU VRIJEDNOSTI KOJA SE NA TRŽIŠTU IZRAŽAVA U CIJENI**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

■ **PROIZVEDENA VRIJEDNOST POTJEČE**

OD:

➤ **UTROŠKA SREDSTAVA ZA
PROIZVODNJU (PRENESENA
VRIJEDNOST)**

I

➤ **DODANE VRIJEDNOSTI**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- U VRIJEDNOSNOM SMISLU SVAKI JE PROIZVOD **ZBIR**:
  - **PRENESENE** **VRIJEDNOSTI**
MATERIJALNIH FAKTORA
  - |
  - **DODANE** – **NOVOSTVORENE**
VRIJEDNOSTI

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD (DBP)**
(ZBIR POJEDINAČNIH REZULTATA
SUDIONIKA PRIVREĐIVANJA) SE U
VRIJEDNOSNOM ASPEKTU SASTOJI
OD: ...

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

...

➤ **UKUPNO PRENESENE VRIJEDNOSTI
SREDSTAVA ZA PROIZVODNJU**

|

➤ **DODANE VRIJEDNOSTI**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **KAKO SE OBRAČUN DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA (DBP) TEMELJI NA VRIJEDNOSNIM POKAZATELJIMA SVAKOG POJEDINAČNOG SUBJEKTA, DOGAĐA SE VIŠESTRUKO OBRAČUNAVANJE PRENESENE VRIJEDNOSTI PREDMETA RADA**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **ZATO SE OBRAČUNAVA REZULTAT
OSTVAREN U ...**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **GRANAMA MATERIJALNE
PROIZVODNJE**
- |
- **USLUŽNIM DJELATNOSTIMA KOJE SU
NEPOSREDNO POVEZANE S
PROIZVODNJOM I DISTRIBUCIJOM
PROIZVODA**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **ŠIRI KONCEPT OBRAČUNA KOJI SE PRIMJENJUJE U TRADICIONALNIM TRŽIŠNIM PRIVREDAMA OBUHVAĆA**
  - **PROIZVODNE DJELATNOSTI**
  - |
  - **SEKTOR USLUGA**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **VRIJEDNOSNU STRUKTURU
DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA ČINE:
DBP = MATERIJALNI TROŠKOVI +
AMORTIZACIJA + NOVOSTVORENA
VRIJEDNOST**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **MATERIJALNI TROŠKOVI ISKAZUJU
ZBIR VRIJEDNOSTI UTROŠENIH
PREDMETA RADA (SIROVINE,
REPROMATERIJALI...)**

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **AMORTIZACIJA** JE DIO
VRIJEDNOSTI DRUŠTVENOG
BRUTO PROIZVODA (DBP)
PRENESEN UPOTREBOM
SREDSTAVA RADA, ODNOSNO
TROŠENJE FIKSNIH FONDOVA

3.1.1. VRIJEDNOSNA STRUKTURA DBP

- **NOVOSTVORENA VRIJEDNOST ILI DODANA VRIJEDNOST DIO JE DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA (DBP) NASTAO U AKTUALNOM PROCESU PROIZVODNJE**

3.1.2. NATURALNA STRUKTURA DBP

- **GODIŠNJI UČINAK PRIVREĐIVANJA
U NATURALNOM – NAMJENSKOM
ASPEKTU SASTOJI SE OD
RAZLIČITIH UPOTREBNIH
VRIJEDNOSTI**

3.1.2. NATURALNA STRUKTURA DBP

- **AUTARHIČNA (ZATVORENA)
PRIVREDA U SAVREMENIM JE
PRILIKAMA NEZAMISLIVA**

3.1.2. NATURALNA STRUKTURA DBP

- **NATURALNA STRUKTURA
DRUŠTVENOG BRUTO PROIZVODA
NIJE IDENTIČNA RASPOLOŽIVOM
FONDA DOBARA KOJA SU
NAMIJENJENA PROIZVODNOJ I
NEPROIZVODNOJ POTROŠNJI**

3.1.2. NATURALNA STRUKTURA DBP

- **MEĐUNARODNOM TRGOVINOM**
(IZVOZOM SUFICITARNIH TE UVOZOM
DEFICITARNIH PROIZVODA)
POBOLJŠAVA SE **STRUKTURA DOBARA**
NAMIJENJENIH UNUTRAŠNJOJ
POTROŠNJI

3.1.2. NATURALNA STRUKTURA DBP

- **IAKO SE MIJENJA STRUKTURA
ROBNIH FONDOVA, VAŽNO JE
ANALIZIRATI NATURALNU
STRUKTURU DRUŠTVENOG BRUTO
PROIZVODA (DBP)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **POSTOJE RAZLIČITE
METODOLOŠKE KONCEPCIJE
OVOG AGREGATA (NESUGLASJE –
OBUHVAT DJELATNOSTI KOJE SE
MJERE)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **PAUL SAMUELSON KORISTI
TERMIN BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
(*GDP - Gross Domestic Product*)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **GDP (BRUTO DOMAĆI PROIZVOD) JE OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJ, KOJI POKAZUJE VRIJEDNOST FINALNIH DOBARA I USLUGA PROIZVEDENIH U ZEMLJI TOKOM DANE GODINE IZRAŽENE U NOVČANIM JEDINICAMA (GDP = BDP)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*) SE MOŽE IZRAZITI KAO**
  - **TOK PROIZVODNJE**
I
  - **SUMA ZARADA, ODNOSNO TROŠKOVA**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **GDP KAO TOK PROIZVODNJE SASTOJI SE OD:**

(1) **potrošnje pojedinaca i kućanstava (C – Consumption)**

(2) **potrošnje preduzeća (I – Investment)**

(3) **potrošnje države (G – Government Spending),/obračunava se samo potrošnja države na dobra i usluge, ali ne i *transferna plaćanja* = isplate države pojedincima u zamjenu za ponuđena dobra i usluge, a motivirane su postignućem nekog socijalnog cilja/**

(4) **potrošnje stranaca (X – Net Export)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

(GDP - Gross Domestic Product)

GDP = C (potrošnja pojedinaca i kućanstava)
+ I (potrošnja preduzeća) **+ G** (potrošnja države) **+ X** (potrošnja stranaca)

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **GDP KAO SUMA ZARADA** PROIZVODNIH FAKTORA, TROŠKOVA SASTOJI SE OD:
  - (1) **najamnina** (w – Wage)
  - (2) **kamata** (i – Interest)
  - (3) **rente** (R - rent)
  - (4) **profita** (pf – Profit)
  - (5) **amortizacije** (Dp – Depreciation)
  - (6) **indirektnih/neizravnih poreza** (T – Indirect Taxes)

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

(GDP - Gross Domestic Product)

**GDP = w (najamnina) + i (kamata) + R (renta)
+ Pf (profit) + Dp (amortizacija) + T
(indirektni/neizravni porezi)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (GDP)**
NE OBUHVAĆA VRIJEDNOST
INTERMEDIJARNIH DOBARA TJ.
ONIH KOJA SE KORISTE U
PROIZVODNJI DRUGIH DOBARA

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- TO SE ČINI RADI IZBJEGAVANJA DVOSTRUKOG RAČUNANJA ISTIH PROIZVODA, JEDNOM KAO **OUTPUTA**, A DRUGI PUT KAO **INPUTA** I TIME UMJETNOG POVEĆANJA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic Product*)

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- U TU SVRHU SE KORISTI **TEHNIKA
PRIBRAJANJA
VRIJEDNOSTI** **TEHNIKA
DODANE**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **POD DODANOM VRIJEDNOŠĆU**
PODRAZUMIJEVA SE RAZLIKA IZMEĐU
  - **VRIJEDNOSTI DOBARA**
  - I**
  - **TROŠKOVA MATERIJALA KOJI SU SE**
UPOTRIJEBILI ZA TU VRSTU
PROIZVODA

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **IZRAČUNAVANJE GDP-A U TEKUĆIM CIJENAMA NE DAJE POUZDANE INFORMACIJE O NJEGOVOJ VRIJEDNOSTI JER SE ON MOŽE MIJENJATI POD UTJECAJEM: ...**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

...

(1) PROMJENE CIJENA

(2) PROMJENE KOLIČINE

ILI

(3) JEDNOGA I DRUGOG

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **REALNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (GDP) KOJI SE IZRAŽAVA U STALNIM CIJENAMA KORISTI SE ZA PRAĆENJE PROMJENE REALNE KOLIČINE OUTPUTA**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **TIME SE ISKLJUČUJE UTJECAJ
CIJENA NA BRUTO DOMAĆI
PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic
Product*)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **REALNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD** (*GDP - Gross Domestic Product*) **SE DOBIVA TAKO DA SE NOMINALNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD** (*GDP - Gross Domestic Product*) **PODIJELI S GDP DEFLATOROM**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **GDP DEFLATOR SE DEFINIRA KAO PONDERIRANI PROSJEK CIJENA SVIH ROBA U BRUTO DOMAĆEM PROIZVODU (*GDP - Gross Domestic Product*) S PONDEROM SVAKOG DOBRA KOJI JE JEDNAK NJEGOVOJ POSTOTNOJ VAŽNOSTI U UKUPNOM GDP-u**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **ALTERNATIVNI POKAZATELJ
DRUŠTVENE PROIZVODNJE JE
BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD
(*GNP – Gross National Product*)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*) POKAZUJE VRIJEDNOST PROIZVEDENE KAPITALOM U SAMOJ ZEMLJI PROIZVODNJE RADOM I**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **PRIMJER**
- **AUTOMOBILI PROIZVEDENI U SAD-U, U TVORNICAMA KOJE SU VLASNIŠTVO JAPANSKOG KAPITALA, UKLJUČENI SU U AMERIČKI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*), ALI NE I U BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD (*GNP – Gross National Product*)**

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD (*GNP – Gross National Product*) POKAZUJE VRIJEDNOST PROIZVODNJE PROIZVEDENE RADOM I KAPITALOM U **VLASNIŠTVU GRAĐANA TE ZEMLJE, U ZEMLJI I U INOZEMSTVU****

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **PRIMJER**
- AMERIČKI KAPITAL I RAD KORIŠTENI VAN SAD-A PROIZVODE OUTPUT I DOHODAK, KOJI SU **UKLJUČENI U AMERIČKI BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD** (*GNP – Gross National Product*), **ALI NE I U AMERIČKI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD** (*GDP - Gross Domestic Product*)

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **NETO INOZEMNO FAKTORSKO PLAĆANJE (NFP - *net factor payment from abroad*) JE RAZLIKA IZMEĐU BRUTO DRUŠTVENOG PROIZVODA (GNP – *Gross National Product*) I BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (GDP - *Gross Domestic Product*)**

$$(GDP = GNP - NFP)$$

4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- **PRIMJER**
- **RAZLIKA IZMEĐU BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic Product*) I BRUTO DRUŠTVENOG PROIZVODA (*GNP - Gross National Product*) U SAD JE ZANEMARIVA, A U TURSKOJ JE ZNAČAJNA (BROJNA EKONOMSKA EMIGRACIJA)**

5. DRUŠTVENI PROIZVOD

- **DRUŠTVENI PROIZVOD**

**JE MAKROEKONOMSKI AGREGAT KOJI
MJERI UČINAK DRUŠTVENE
PROIZVODNJE UŽOM OBUHVATNOŠĆU I
KOJI OBUHVAĆA PRENESENU
VRIJEDNOST FIKSNIH FONDOVA
(AMORTIZACIJA) I NOVOSTVORENU
VRIJEDNOST**

5. DRUŠTVENI PROIZVOD

- **VRIJEDNOSNA STRUKTURA
DRUŠTVENOG PROIZVODA:**
**DRUŠTVENI PROIZVOD =
AMORTIZACIJA + NOVOSTVORENA
VRIJEDNOST**

5. DRUŠTVENI PROIZVOD

- **UKUPAN REZULTAT
PRIVREĐIVANJA UMANJEN JE ZA
VELIČINU MATERIJALNIH
TROŠKOVA, ODNOSNO “NABAVU
SA STRANE”**

5. DRUŠTVENI PROIZVOD

- **DRUŠTVENI PROIZVOD IZRAŽAVA ZBIR:**
  - **PRENESENE VRIJEDNOSTI**
(AMORTIZACIJA)
I
  - **DODANE VRIJEDNOSTI**

5.1. AMORTIZACIJA

- **SREDSTVA RADA NUŽNI SU ČINITELJI PROCESA PRIVREĐIVANJA**
- **KARAKTERISTIČNO JE ZA SREDSTVA RADA DA SUDJELUJU U PROCESU STVARANJA NOVIH PROIZVODA I USLUGA RELATIVNO DUŽE RAZDOBLJE**

5.1. AMORTIZACIJA

- **DVOJAK JE OBLIK RABAĆENJA (TROŠENJA) SREDSTAVA**
  - **FIZIČKO RABAĆENJE, TROŠENJE ZBOG UPOTREBE**
  - |
  - **TEHNOLOŠKO ZASTARIJEVANJE, NEOVISNO O FIZIČKOJ ISTROŠENOSTI SREDSTAVA**

5.1. AMORTIZACIJA

- **FIKSNİ FONDOVI** GODIŠNJE UMANJUJU SVOJU VRIJEDNOST NEOVISNO O INTENZITETU KORIŠTENJA, **SAMOM ČINJENICOM PROTEKA VREMENA**, JER SE TEHNIČKIM NAPRETKOM SREDSTVA USAVRŠAVAJU

5.1. AMORTIZACIJA

- **ZATO ĆE STROJ GUBITI NA VRIJEDNOSTI I AKO JE IZVAN UPOTREBE, ZAŠTIĆEN OD FIZIČKOG PROPADANJA**

5.1. AMORTIZACIJA

- **NOVE GENERACIJE SREDSTAVA RADA RELATIVNO POJEFTINJUJU**
- **NUŽNO JE VOĐENJE TAKVE POLITIKE AMORTIZACIJSKIH STOPA KOJA VODI RAČUNA O FAKTORU TEHNOLOŠKOG ZASTARIJEVANJA**

5.1. AMORTIZACIJA

- STROJEVI SE NABAVLJAJU PO ODREĐENOJ CIJENI KOJA SE **KNJIGOVODSTVENO BILJEŽI** I **POVREMENO REVALORIZIRA** AKO JE VRIJEDNOST NOVCA NESTABILNA
- NA TU SE OSNOVICU OBRAČUNAVA **GODIŠNJA STOPA** UMANJENJA VRIJEDNOSTI

5.1. AMORTIZACIJA

- **PRIMJER**
- **STROJ S VIJEKOM KORIŠTENJA 10 GODINA GODIŠNJE ĆE GUBITI 1/10 SVOJE VRIJEDNOSTI**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **POSTUPKOM** **OBRAČUNA**
AMORTIZACIJE **NASTOJI SE**
OČUVATI **SUPSTANCA**
PRIVREĐIVANJA – **VRIJEDNOST**
FIKSNIH FONDOVA

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **PROMJENE U OKRUŽENJU PRIVREDNIH
SUBJEKATA SUVIŠE SU BRZE I NE
DOZVOLJAVAJU EKSPLOATACIJU
INSTALIRANE OPREME DO GRANICE
NJEZINE POTPUNE FIZIČKE
ISTROŠENOSTI**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **UVJETI PRIVREĐIVANJA –
NEMILOSRDNA KONKURENCIJA –
NAMEĆU POTREBU VOĐENJA
POLITIKE UBRZANE AMORTIZACIJE**

1.3.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **IZDVAJANJE ZA OBNOVU
UTROŠENIH FAKTORA
NEADEKVATNIH SREDSTAVA ZNAČI
DEZINVESTIRANJE – TROŠENJE
SUPSTANCE**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- AKO JE **AMORTIZACIJA** **NETAČNO** **UTVRĐENA**, **REZULTATI** **ĆE SE** **STATISTIČKI** **ISKRIVLJENO** **ISKAZATI** U **OBLIKU** **NERALNE** **VELIČINE** **NOVOSTVORENE** **VRIJEDNOSTI** **PRELIJEVAJUĆI** NA **TAJ NAČIN** **DIO** **PRENESENE** U **NOVOSTVORENU** **VRIJEDNOST**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **DIO ĆE SE MINULOG RADA
NENAMJENSKI UTROŠITI I SMANJITI
SUPSTANCU EKONOMSKE OSNOVE
DRUŠTVA**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **SAVREMENI UVJETI NEUMITNO
NAMEĆU POTREBU: ...**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **PRIMJENE VISOKIH STOPA
AMORTIZACIJE**
- **UBRZANOG OTPISIVANJA
VRIJEDNOSTI OSNOVNIH SREDSTAVA
I**
- **TEHNOLOŠKE OBNOVE
(APSORBIRANJE TEHNOLOŠKIH
DOSTIGNUĆA)**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **SREDSTVA AMORTIZACIJE NE
SLUŽE ISKLJUČIVO OBNOVI
DOTRAJALE OPREME (STATIČKI
PRISTUP), NEGO I STRUKTURNIM
PROMJENAMA**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **IZMEĐU**

- **VREMENA
AMORTIZACIJE**

- **FORMIRANJA**

|

- **TRENUTKA UPOTREBE AMORTIZACIJE
POSTOJI VREMENSKI POMAK**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **KRAJNJE JE NERACIONALNO IMOBILIZIRATI AMORTIZACIJSKI FOND DO TRENUTKA POTPUNE DOTRAJALOSTI POJEDINOG STROJA, NE INDIVIDUALIZIRATI JE, VEĆ JE TROŠITI U SKLADU S TRENUTNIM POTREBAMA PREDUZEĆA ZA INVESTICIJAMA U FIKSNE FONDOVE**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **NAČIN UPOTREBE SREDSTAVA
AMORTIZACIJE TREBA
PRILAGODITI RADIKALNIM
PROMJENAMA NA TRŽIŠTU**

5.2. AMORTIZACIJA U SAVREMENIM UVJETIMA

- **NE SMIJE SE DOPUSTITI
PRELIJEVANJE AMORTIZACIJE U
POTROŠNJU – TROŠENJE
SUPSTANCE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **MAKROEKONOMSKI AGREGAT
NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
PRIPADA SKUPINI NAJZNAČAJNIJIH
POKAZATELJA RAZVIJENOSTI
EKONOMIJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- TVORCEM OVOG AGREGATA SMATRA SE POZNATI KLASIČNI GRAĐANSKI EKONOMIST **WILIAM PETTY**
- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK JE DEFINIRAO KAO “GODIŠNJU VRIJEDNOST RADA NARODA”**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **OPSTANAK I RAZVOJ SVAKOG DRUŠTVA
TEMELJI SE NA MATERIJLANOM
SUPSTRATU ZADOVOLJAVANJA
POTREBA STANOVNIŠTVA -
PROIZVODIMA I USLUGAMA STVORENIM
U PROCESU REPRODUKCIJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- RAZINA ZADOVOLJAVANJA
RAZNOVRISNIH POTREBA ČLANOVA
DRUŠTVA **FUNKCIJA JE VELIČINE**
NACIONALNOG (NARODNOG)
DOHOTKA

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- POŠTO SE **POTROŠNJA** U NAČELU MOŽE TEMELJITI SAMO NA **NOVOSTVORENOJ VRIJEDNOSTI**, ONDA SE RAZUMIJE OD KOLIKOG JE ZNAČAJA VELIČINA **NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **PAUL SAMUELSON** DUHOVITO JE NAPISAO DA NI JEDAN PODATAK O ČOVJEKU TOLIKO NE GOVORI KOLIKO **INFORMACIJA** O **NJEGOVOM GODIŠNJEM PRIHODU**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **SLIČNO SE MOŽE USTVRDITI I ZA
PODATKE O VELIČINI NARODNOG
DOHOTKA *per capita*, IZ KOJIH SE
MOŽE ZALJUČITI ...**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **RADI LI SE O VISOKORAZVIJENOJ ILI MANJE RAZVIJENOJ ZEMLJI**
- **JE LI PRIVREDA EFIKASNA, JE LI STRUKTURNO PRILAGOĐENA...**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- U EKONOMSKOJ TEORIJI NE POSTOJI UNIVERZALNO PRIHVAĆENA DEFINICIJA NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **DEFINICIJE NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA TEMELJE SE NA:**
  - **KONCEPTU MATERIJALNE
PROIZVODNJE**
  - |
  - **TEORIJI FAKTORA PROIZVODNJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **DEFINICIJA KOJA SE TEMELJI NA KONCEPTU MATERIJALNE PROIZVODNJE POLAZI OD TOGA DA JE NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK (ND) NOVOSTVORENI DIO U MATERIJALNOJ PROIZVODNJI STVORENE VRIJEDNOSTI**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK (ND) JE PREOSTALA VRIJEDNOST NAKON ŠTO SE DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD SMANJI ZA VELIČINU UKUPNIH MATERIJALNIH TROŠKOVA I AMORTIZACIJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

NACIONALNI DOHODAK =
DRUŠTVENI BRUTO PROIZVOD –
(MATERIJALNI TROŠKOVI +
AMORTIZACIJA)

$$ND = DBP - (Mt + AM)$$

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK (ND) SE STVARA U DJELATNOSTIMA:**
- **INDUSTRIJA I RUDARSTVO, POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO, ŠUMARSTVO, VODOPRIVREDA, GRAĐEVINARSTVO, PROMET I VEZE, TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO I TURIZAM, OBRTNIŠTVO (PROIZVODNI DIO), STAMBENO KOMUNALNE DJELATNOSTI (PROIZVODNI DIO), FINANCIJSKE I DRUGE USLUGE (PROIZVODNI DIO), OBRAZOVANJE I KLUTURA (PROIZVODNI DIO), ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I SOCIJALNA SKRB (PROIZVODNI DIO)**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

**DEFINICIJA KOJA SE TEMELJI NA
TEORIJI FAKTORA PROIZVODNJE
POLAZI OD TOGA DA JE NACIONALNI
DOHODAK (NI – *National Income*) SUMA
FAKTORSKIH DOHODAKA KOJI PRIMAJU
VLASNICI RADNE SNAGE, KAPITALA I
ZEMLJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK (NI – *National Income*) JE JEDNAK SUMI NAJAMNINA, KAMATA, RENTI I PROFITA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **NACIONALNI DOHODAK (NI – *National Income*) SASTOJI SE OD:**
  - (1) **NAJAMNINA (w–Wage)**
  - (2) **KAMATA (i–Interest)**
  - (3) **RENTE (R-rent)**
  - (4) **PROFITA (pf–Profit)**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK **(NI – *National Income*)**

$$\text{NI} = w \text{ (najmanina)} + i \text{ (kamata)} + R \text{ (renta)} + \text{Pf (profit)}$$

$$\text{NI} = \text{GDP} - (\text{DP} + \text{T})$$

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- U TRADICIONALNIM TRŽIŠNIM
PRIVREDAMA DOMINIRA TEORIJA
FAKTORA PROIZVODNJE PREMA KOJOJ
JE NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
(NI – *National Income*) ZBIR DOHODAKA
FAKTORA PROIZVODNJE

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- TAKAV PRISTUP UTEMELJEN NA **TRINITARNOJ FORMULI** (TEORIJI O TRI IZVORA DOHOTKA) ZNAČI DA SE U IZVORE STVARANJA **NACIONALNOG DOHOTKA** (**NI** – *National Income*) UKLJUČUJU NEPROIZVODNE USLUŽNE DJELATNOSTI KOJE KONCEPT MATERIJALNE PROIZVODNJE IZOSTAVLJA

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **METODOLOŠKE SU RAZLIKE ZNAČAJNE (BITNE RAZLIKE U VELIČINI NACIONALNOG DOHOTKA)**
- **NA PROBLEM SE SAMO UPOZORAVA BEZ ULAŽENJA U SRŽ TEORIJSKIH SPORENJA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **VRIJEDNOSNU STRUKTURU
NACIONALNOG DOHOTKA ODREĐUJE
PODJELA NACIONALNOG DOHOTKA (NI –
National Income) NA:**
  - **POTREBAN RAD**
  - |
  - **VIŠAK RADA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **OVA PODJELA PREDSTAVLJA OSNOVU KOJA JE ZAJEDNIČKA SVIM DRUŠTVENIM NAČINIMA PROIZVODNJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **DOMINANTNI ODNOSI
OPREDJELJUJU RELACIJE IZMEĐU
POTREBNOG RADA I VIŠKA TOG
RADA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **PO NAMJENSKOJ STRUKTURI
NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
SASTOJI SE IZ:**
  - **SREDSTAVA ZA POTROŠNJU
I**
  - **SREDSTAVA ZA PROIZVODNJU**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **SKLAD IZMEĐU**

- **NARODNOG DOHOTKA, KAO
NOVOSTVORENE VRIJEDNOSTI**

I

- **NARODNOG DOHOTKA, KAO MASE
UPOTREBNIH VRIJEDNOSTI**

**USPOSTAVLJA SE U PROCESU
PROIZVODNJE**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **TO SE REALIZIRA PUTEM RAZMJENE
IZMEĐU**
  - **PROIZVODNJE SREDSTAVA ZA
PROIZVODNJU**
  - |
  - **PROIZVODNJE SREDSTAVA ZA
POTROŠNJU**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **DRUŠTVENA REPRODUKCIJA SIMULTANI
JE TOK ROBE, USLUGA I FINANCIJSKIH
TRANSAKCIJA IZMEĐU**
  - **PRODUKCIJSKIH JEDINICA**
|
  - **KUPACA**
U NAJRAZLIČITIJIM VARIJANTAMA

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **KORIŠTENJEM UNIVERZALNE MJERE
VRIJEDNOSTI – NOVČANE JEDINICE –
VALORIZIRA SE VELIČINA
NACIONALNOG (NARODNOG)
DOHOTKA NA TRI MOGUĆA NAČINA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **OVISNO O FAZI EKONOMSKOG PROCESA U KOJOJ SE MJERENJE PROVODI, POSTOJE SLJEDEĆE METODE IZRAČUNAVANJA NACIONALNOG DOHOTKA: ...**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

...

- 1. PROIZVODNA (REALNA) METODA**
- 2. PERSONALNA METODA**
- 3. RASHODNA METODA**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- (1) PROIZVODNA (REALNA) METODA
MJERENJA NACIONALNOG (NARODNOG)
DOHOTKA VALORIZIRA VELIČINU
NOVOSTVORENE VRIJEDNOSTI U
TRENUTKU NJEZINOG NASTANKA

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK**
JE CJELOKUPNA VRIJEDNOST
NETO PROIZVODA DJELATNOSTI
KOJE SE SMATRAJU PROIZVODNIM

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **(2) PERSONALNA METODA UTVRĐUJE VELIČINU NARODNOG DOHOTKA ZBRAJANJEM DOHODAKA POJEDINIH SKUPINA SUDIONIKA RASPODJELE, ODNOSNO ZBRAJANJEM SVIH OBLIKA KOJE NOVOSTVORENA VRIJEDNOST POPRIMA U RASPODJELI**

6. NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK

- **(3) RASHODNA METODA POLAZI OD DEFINICIJE NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA KAO UKUPNOSTI UTROŠENE NOVOSTVORENE VRIJEDNOSTI, UKLJUČUJUĆI I INVESTICIJE**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **MAKROEKONOMSKI AGREGAT
NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
PRIPADA SKUPINI NAJZNAČAJNIJIH
POKAZATELJA RAZVIJENOSTI
EKONOMIJE**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **VELIČINA NACIONALNOG
(NARODNOG) DOHOTKA TEMELJNI
JE POKAZATELJ EKONOMSKOG
POTENCIJALA NACIONALNE
PRIVREDE**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK JE MAKSIMALNA VRIJEDNOST KOJU JEDNA ZEMLJA SMIJE POTROŠITI, A DA NE NARUŠI VRIJEDNOST SA KOJOM JE RASPOLAGALA PRIJE TROŠENJA TOGA DOHOTKA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **UČINKE DRUŠTVENE PROIZVODNJE
NUŽNO JE VALORIZIRATI U
NOVČANIM JEDINICAMA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- NA TAJ JE NAČIN RIJEŠEN
PROBLEM **ZAJEDNIČKOG**
NAZIVNIKA ZA SVE HETEROGENE
SADRŽAJE

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **PREOSTAJU POTEŠKOĆE
POVEZANE S PROMJENAMA U
KUPOVNOJ MOĆI NOVCA –
NESTALNOST VRIJEDNOSTI**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **INFLACIJA, A PONEKAD DEFLACIJA**
PROUZROKUJU POTEŠKOĆE U
MJERENJU NACIONALNOG (NARODNOG)
DOHOTKA ZA ODREĐENO RAZDOBLJE,
JER SE U OBRAČUN UZIMAJU TEKUĆE
CIJENE PO KOJIMA SE PRODAJU
PROIZVODI

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **INFLACIJA** (*Inflation*) **JE PORAST**
OPĆE RAZINE CIJENA

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **DEFLACIJA** (*Deflation*) **JE SNIŽENJE**
OPĆE RAZINE CIJENA

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **RAZVIJENE SU METODE**
IZRAČUNAVANJA UČINAKA
PROIZVODNJE U
  - **NOMINALNOM IZRAZU**
  - |
  - **REALNOM IZRAZU**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
U NOMINALNOM OBLIKU
OBRAČUNAVA SE PRIMJENOM
TEKUĆIH CIJENA AKTUALNOG
RAZDOBLJA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **UPROSJEČIVANJEM CIJENA ZA
RAZDOBLJE PROMATRANJA
NASTOJI SE ISKLJUČITI INFLACIJA
UNUTAR JEDNOGODIŠNJEG
RAZDOBLJA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- UČINAK DRUŠTVENE REPRODUKCIJE U NOMINALNOM OBLIKU NIJE PRIKLADAN ZA **MEĐUVREMENSKE USPOREDBE**, ŠTO JE OSNOVNI CILJ VALORIZACIJE PRIVREDNIH REZULTATA

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- ZATO JE AGREGATNU VELIČINU POTREBNO IZ **NOMINALNOG OBLIKA** PRERAČUNATI U **REALNI OBLIK**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **NACIONALNI (NARODNI) DOHODAK
U REALNOM IZRAZU OBRAČUNAVA
SE NA TEMELJU PRIMJENE
STALNIH CIJENA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- RIJEČ JE O VAŽEĆIM CIJENAMA JEDNE OD GODINA U VREMENSKOJ SERIJI (NPR. DEKADI RAZVOJA)

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **STRUČAN NAZIV – *STALNE CIJENE BAZNE GODINE* UZ NAVOĐENJE GODINE NA KOJU SE ODNOSI**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- PRERAČUNAVANJEM PODATAKA O VELIČINI **NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA** U VIŠEGODIŠNJEM RAZDOBLJU **PRIMJENOM STALNIH CIJENA** ISKLJUČUJE SE UTJECAJ INFLACIJE I STVARA MOGUĆNOST MEĐUVREMENSKIH USPOREDBI

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **UTJECAJ CIJENA NA VELIČINU NACIONALNOG (NARODNOG) DOHOTKA ELIMINIRA SE POSTUPKOM**
  - **DEFLACIONIRANJA**
  - **ODNOSNO**
  - **INFLACIONIRANJA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- **DEFLACIONIRANJE I INFLACIONIRANJE SU PROCESI PRETVARANJA “NOMINALNIH” ILI VARIJABLI U TEKUĆEM NOVCU U “REALNE” IZRAZE (DIJELJENJE VARIJABLI U TEKUĆEM NOVCU INDEKSOM CIJENA)**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- AKO SE CIJENE U ODREĐENOM RAZDOBLJU **POVEĆAVAJU** (INFLACIJA), NJIHOV SE UTJECAJ ELIMINIRA **DEFLACIONIRANJEM** (SMANJENJEM) **NOMINALNOG** **NACIONALNOG** **(NARODNOG) DOHOTKA**

7. REALNI I NOMINALNI DOHODAK

- AKO SE CIJENE U ODREĐENOM RAZDOBLJU **SNIŽAVAJU** (DEFLACIJA), NJIHOV SE UTJECAJ ELIMINIRA **INFLACIONIRANJEM** (POVEĆANJEM) **NOMINALNOG** **NACIONALNOG** **(NARODNOG) DOHOTKA**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*) NIJE TAČAN POKAZATELJ STVARNOG EKONOMSKOG BLAGOSTANJA**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **PORAST BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic Product*) NE MORA AUTOMATSKI ZNAČITI I POBOLJŠANJE KVALITETE ŽIVLJENJA, JER SE PORAST MOŽE OSTVARITI UZ SMANJENJE SLOBODNOG VREMENA, UZ ZAGAĐIVANJE PRIRODE I OKOLIŠA**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **KAO POKAZATELJ KORISTI SE
NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE
(*NEW – Net Economic Welfare*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE**
(NEW – Net Economic Welfare) **NE**
UKLJUČUJE ONE KOMPONENTE **BRUTO**
DOMAĆEG PROIZVODA (*GDP - Gross*
Domestic Product) **KOJE NE DOPRINOSE**
BLAGOSTANJU POJEDINCA

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE**
(NEW – Net Economic Welfare)
UKLJUČUJE ONE STAVKE KOJE SU
IZOSTAVLJENE IZ BRUTO DOMAĆEG
PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic*
***Product*) I DOPRINOSE BLAGOSTANJU**
POJEDINCA

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **U NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE
(*NEW – Net Economic Welfare*) ULAZE**
  - **VRIJEDNOST SLOBODNOG VREMENA**
  - **UČINCI NEREGISTRIRANE
EKONOMIJE**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **U NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE**
(*NEW – Net Economic Welfare*) **NE**
ULAZE ŠTETE IZ ZAGAĐIVANJA
PRIRODE I OKOLIŠA

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE**
(*NEW – Net Economic Welfare*) = **BRUTO**
DOMAĆI PROIZVOD (*GDP – Gross*
***Domestic Product*)** – **AMORTIZACIJA +**
DOKOLICA I NEREGISTRIRANA
EKONOMIJA – ZAGAĐIVANJE I NEUGODE

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE**
(NEW – Net Economic Welfare)
PRILAGOĐENI JE POKAZATELJ KOJI
UKLJUČUJE SAMO ONE STAVKE
POTROŠNJE I INVESTICIJA KOJE
IZRAVNO DOPRINOSE **EKONOMSKOM**
BLAGOSTANJU

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

■ KOJE SU TO STAVKE?

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

**(1) VRIJEDNOST SLOBODNOG VREMENA
JE STAVKA KOJA NE POVEĆAVA BRUTO
DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross
Domestic Product*), A POVEĆAVA NETO
EKONOMSKO BLAGOSTANJE (*NEW – Net
Economic Welfare*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **JAVLJA SE POTREBA DA SE KRAĆE
RADI, A DA SE IMA **VIŠE**
SLOBODNOG VREMENA**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **AKO SE MANJE VREMENA RADI, MANJI SU EFEKTI PROIZVODNJE, PA JE MANJI I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NA DRUGOJ SE STRANI POVEĆAVA OSOBNO ZADOVOLJSTVO, JER OSTAJE VIŠE SLOBODNOG VREMENA, KOJE SE KORISTI PREMA VLASTITOM IZBORU (LJUDI RADE ONO ŠTO VOLE I IMAJU ODREĐENE EFEKTE)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- TI EFEKTI SE NE URAČUNAVAJU U BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*), ALI ZATO ULAZE U NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE (*NEW – Net Economic Welfare*) (AKTIVNOSTI “*URADI SAM*”)

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **TE USLUGE NISU TRŽIŠNO ISKAZANE, NE URAČUNAVAJU SE U BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*), I ON JE MANJI, ALI JE ZA TO NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE (*NEW – Net Economic Welfare*) VEĆE**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

**(2) NEREGISTRIRANA EKONOMIJA NE
POVEĆAVA BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
(*GDP - Gross Domestic Product*), ALI
POVEĆAVA NETO EKONOMSKO
BLAGOSTANJE (*NEW – Net Economic
Welfare*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- U SVAKOJ EKONOMIJI LJUDI
OBAVLJAJU ODREĐENE
AKTIVNOSTI, KOJE NE
PRIJAVLJUJU DRŽAVI

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **POSTOJE:**

- **NEZAKONITE AKTIVNOSTI (TRGOVINA DROGAMA)**
- |
- **AKTIVNOSTI KOJE SU ZAKONITE, ALI NISU REGISTRIRANE (POREZ)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **NEZAKONITE AKTIVNOSTI NE ULAZE NITI U BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*), NITI U NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE (*NEW – Net Economic Welfare*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **ZAKONITE, A NEREGISTRIRANE
AKTIVNOSTI SE NE URAČUNAVAJU U
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross
Domestic Product*) (NEMA EVIDENCIJE),
ALI IH SE MORA UZETI U OBZIR KOD
NETO EKONOMSKOG BLAGOSTANJA
(*NEW – Net Economic Welfare*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

**(3) ŠTETE NA ČOVJEKOVOM OKOLIŠU
SU LOŠI EFEKT ODREĐENIH
EKONOMSKIH AKTIVNOSTI KOJE TREBA
ODUZETI OD BRUTO DOMAĆEG
PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic
Product*), A ONE SE NE ODUZIMAJU**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE U TERMOELEKTRANI ULAZI I POVEĆAVA **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (*GDP - Gross Domestic Product*)**
- NJEZIN RAD IZAZIVA ZAGAĐIVANJE ČOVJEKOVA OKOLIŠA

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **LOŠE BI EFEKTE TREBALO UTVRDITI I ODUZETI OD EFEKATA UKUPNE PROIZVODNJE, ČIME BI SE DOBILA PRAVA MJERA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (*GDP - Gross Domestic Product*)**

8. UČINCI PROIZVODNJE I EKONOMSKO BLAGOSTANJE

- **LOŠI EFEKTI UMANJUJU I NETO EKONOMSKO BLAGOSTANJE (NEW – *Net Economic Welfare*), JER ZAGAĐIVANJE UMANJUJE EKONOMSKO BLAGOSTANJE**

4. INVESTICIJE

- **INVESTICIJE PREDSTAVLJAJU:...**

4. INVESTICIJE

...

- **KOMPLEKSNU DRUŠTVENO -
EKONOMSKU KATEGORIJU**
- **JEDAN SU OD BITNIH FAKTORA
DINAMIKE EKONOMSKOG RAZVOJA**
- **OD NJIHOVOG OBIMA I EFIKASNOSTI
ZAVISI I EKONOMSKI RAST**

4. INVESTICIJE

- **POŠTO JE EKONOMSKI RAZVOJ U
FUNKCIJI INVESTICIJA, POZORNOST
TREBA POSVETITI SLJEDEĆIM
PITANJIMA:**

4.1. OPĆENITO O INVESTICIJAMA

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.3. ODREDNICE INVESTICIJA

4.1. OPĆENITO

- **POSTOJI RAZLIKA IZMEĐU INVESTICIJA I AKUMULACIJE**

4.1. OPĆENITO

- **INVESTICIJE OBUHVATAJU SVA MOGUĆA ULAGANJA U PROIZVODNJU (AKUMULACIJA, AMORTIZACIJA, POZAJMLJENA SREDSTVA) KOJA SU OSIGURANA IZ OSTVARENIH REZULTATA PROIZVODNJE**

4.1. OPĆENITO

- **AKUMULACIJA SE ODNOSI SAMO NA ONAJ DIO IZDVAJANJA IZ TEKUĆEG NACIONALNOG DOHOTKA KOJI JE NAMIJENJEN ZA PROŠIRENJE PROIZVODNJE**

4.1. OPĆENITO

- **U OVISNOSTI OD OBUHVATA RAZLIKUJU SE:**

- 1. INVESTICIJE U ŠIREM SMISLU***
- 2. INVESTICIJE U UŽEM SMISLU***

4.1. OPĆENITO

---

1. *INVESTICIJE U ŠIREM SMISLU*
**OBUHVATAJU SVA IZDVAJANJA ZA
ULAGANJA IZ GODIŠNJE PROIZVODNJE,
KAKO ZA OBNAVLJANJE, TAKO I
PROŠIRENJE PROIZVODNJE**

4.1. OPĆENITO

- ***2. INVESTICIJE U UŽEM SMISLU SE ODOSE SAMO NA ULAGANJA U PROŠIRENJE PROIZVODNJE***

4.1. OPĆENITO

- **INVESTICIJE OBUHVATAJU:**

- ***ULAGANJA U FIKSNE FONDOVE***

I

- ***ULAGANJA U OBRTNA SREDSTVA***

4.1. OPĆENITO

■ ANALIZI INVESTICIJA MOŽE SE PRISTUPITI:

➤ **MAKROEKONOMSKI**

|

➤ **MIKROEKONOMSKI**

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.1. SA STANOVIŠTA OBUHVATNOSTI

1. BRUTO INVESTICIJE

2. NETO INVESTICIJE

I

3. NOVE INVESTICIJE

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.2. SA STANOVIŠTA VRSTE ULAGANJA

1. INVESTICIJE U FIKSNE FONDOVE

I

2. INVESTICIJE U OBRTNE FONDOVE

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.3. SA STANOVIŠTA MJESTA ULAGANJA

1. PRIVREDNE INVESTICIJE

I

2. NEPRIVREDNE INVESTICIJE

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.3. SA STANOVIŠTA IZVORA SREDSTAVA

1. IZ DOMAĆIH IZVORA

I

2. IZ INOZEMNIH IZVORA

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.4. SA STANOVIŠTA DONOSIOCA ODLUKA

1. INDIVIDUALNE INVESTICIJE,

2. INVESTICIJE KRUPNIH KORPORACIJA

I

3. JAVNE INVESTICIJE

4.2. VRSTE INVESTICIJA

4.2.5. SA STANOVIŠTA MOTIVACIJE NOSILACA INVESTICIONIH ODLUKA

1. INDUCIRANE INVESTICIJE

I

2. AUTONOMNE INVESTICIJE

4.3. ODREDNICE INVESTICIJA

- **INVESTICIJE I ŠTEDNJA -
URAVNOTEŽENE**

4.3. ODREDNICE INVESTICIJA

- **UKUPNA ŠTEDNJA (S)**
  1. **OSOBNÁ ŠTEDNJA** (**PS**–*Personal Saving*)
  2. **BRUTO ŠTEDNJA PREDUZEĆA** (**GBS**–*Gross Business Saving*)
  3. **ŠTEDNJA DRŽAVE** (**GS**–*Government Saving*)

4.3. ODREDNICE INVESTICIJA

- **UKUPNE NACIONALNE INVESTICIJE (In)**

1. **DOMAĆE BRUTO INVESTICIJE (BI)**

2. **NETO IZVOZ (X)**

**In = PS (OSOBNJA ŠTEDNJA) + GBS
(BRUTO ŠTEDNJA PREDUZEĆA) + GS
(ŠTEDNJA DRŽAVE)**

4.3. ODREDNICE INVESTICIJA

- **OSNOVNE ODREDNICE INVESTICIJA SU:**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

I

**4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA
U EKONOMIJI**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **NA DONOŠENJE ODLUKE O INVESTICIONIM ULAGANJIMA UTJEČE MOMENAT OČEKIVANIH EFEKATA OD INVESTICIJA**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **SMISAO JE INVESTICIONI
ULAGANJA STVARANJE NOVOG
PROIZVODA, I NA TIM OSNOVAMA
RAST DRUŠTVENOG PROIZVODA I
NARODNOG DOHOTKA**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **DONOSIOCA
INTERESIRAJU
EFEKTI**

**ODLUKA
INVESTICIONI**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **INVESTICIONI EFEKAT ISKAZUJE SE KAO ODNOS POVEĆANJA DP I UKUPNIH INVESTICIJA**

$$ie = \frac{\Delta P}{I}$$

$\Delta P =$ povećanje DP

$ie =$ investcioni efekat

$I =$ investicije

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **POVEĆANJE DRUŠTVENOG
PROIZVODA KAO REZULTAT
INVESTICIJA IZRAČUNAVA SE $\Delta P =$
 $ie \times I$**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **INVESTICIONI EFEKTI NA RAZINI NACIONALNE EKONOMIJE SE, U PRAVILU, IZRAČUNAVAJU GODIŠNJE**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **RAST DRUŠTVENOG PROIZVODA ISKAZUJE SE U RELATIVNIM VELIČINAMA TJ. PREKO STOPE RASTA, A NE KROZ APSOLUTNO POVEĆANJE**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **RAST DRUŠTVENOG PROIZVODA UVJETOVAN RASTOM INVESTICIJA ISKAZUJE SE KAO:**

$$\frac{\Delta P}{P} = I \times \frac{I}{P} \quad \Delta P/P = \text{stopa rasta}$$

(godišnja stopa rasta)

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **NI STOPA RASTA NIJE
BESPRIJEKORNO MJERILO BRZINE
RASTA**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **VISOKE STOPE RASTA U NERAZVIJENIM ZEMLJAMA NIKAKO NISU DOKAZ NJIHOVE VISOKE PRIVREDNE SPOSOBNOSTI**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **INVESTICIONI EFEKAT NA RAZINI EKONOMIJE ZEMLJE PROSJEK JE INVESTICIONIH EFEKATA BROJNIH INVESTICIJA U PRIVREDNIM GRANAMA**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **PROMJENOM STRUKTURE INVESTICIJA (PO GRANAMA) MOŽE SE POSTIĆI VEĆI INVESTICIONI EFEKAT NA RAZINI EKONOMIJE**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **NAČINI UBRZANJA RASTA PUTEM PROMJENE STRUKTURE INVESTICIJA I PROIZVODNJE SU:**
  - 1. OTVARANJE EKONOMIJE PREMA SVJETSKOM TRŽIŠTU**
  - 2. TEHNIČKO TEHNOLOŠKI NAPREDAK**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

**1. OTVARANJE EKONOMIJE
PREMA SVJETSKOM TRŽIŠTU
OMOGUĆAVA ISKORIŠTAVANJE
VLASTITIH KOMPARATIVNIH
PREDNOSTI**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **OTVARANJE PREMA SVJETSKOM TRŽIŠTU NUDI MOGUĆNOSTI VEĆIH INVESTICIONIH EFEKATA, JER ĆE SVAKA ZEMLJA PREFERIRATI ONE GRANE ČIJI ĆE PROIZVODI NA TOM TRŽIŠTU BITI KONKURENTNI**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

**2.   TEHNIČKO   TEHNOLOŠKI
NAPREDAK   ZNAČI   UVOĐENJE U
PROIZVODNJU   SAVREMENE
TEHNIKE I TEHNOLOGIJE**

4.3.1. INVESTICIONI EFEKTI

- **ULAGAT ĆE SE U GRANE KOJE IMAJU TAKVU PROIZVODNJU, JER SU EFIKASNIJE, PRODUKTIVNIJE I KONKURENTNIJE NA TRŽIŠTU**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **TROŠAK INVESTIRANJA SE RAČUNA ISTO KAO TROŠAK KAPITALA, PUTEM KAMATE NA ZADUŽENJE**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **INVESTITORI** **SREDSTVA**
OSIGURAVAJU PUTEM KREDITA
- **TROŠAK ZADUŽIVANJA JE KAMATA**
(KAMATA JE CIJENA ZA POSUĐENI
NOVAC)

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **AKO PRIHODI OD INVESTICIJA NE MOGU POKRITI TROŠAK KAMATE, TO JE ZNAK DA NE TREBA U NJIH ULAZITI**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **SVAKI INVESTITOR ŽELI OSTVARITI TAKVE PRIHODE OD INVESTICIJA SA KOJIMA MOŽE POKRITI KAMATE I ISKAZATI PROFIT KAO PODUZETNIČKU DOBIT**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **PODUZETNIČKA DOBIT KOJU
INVESTITOR OČEKUJE,
DETERMINIRA DONOŠENJE
ODLUKE O VISINI INVESTICIJA**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

INVESTICIJE I KAMATE						
Projekt	Inv. ulag. u mil.jed	God. prihod na 1000 jed.	Trošak na 1000 jed. po god.kam.		God.neto prihod na 1000 jed uz kamatu	
			10%	5%	10%	5%
A	2	500	100	50	400	450
B	8	200	100	50	100	150
C	15	50	100	50	-50	0
D	20	20	100	50	-80	-30

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **KAKVO JE STANJE PO POJEDINIM PROJEKTIMA?**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- ISPLATI SE ULAGATI U **PROJEKT A** I **PROJEKT B** PRI GODIŠNJOJ KAMATNOJ STOPI OD **10%**, A JOŠ VIŠE PO STOPI OD **5%**, PRI KOJOJ SE NA GRANICI ISPLATIVOSTI NALAZI I **PROJEKT C**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **KOD PROJEKTA A I PROJEKTA B PRI STOPI OD 10%, INVESTITORI BI NA SVAKIH ULOŽENIH 1000 JEDINICA MOGLI PLATITI KAMATU U IZNOSU OD 100 JEDINICA I OSTVARITI PODUZETNIČKU DOBIT OD 400 JEDINICA (A), ODNOSNO 100 JEDINICA (B)**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

- **KOD PROJEKTA A I PROJEKTA B PRI STOPI OD 5%, INVESTITORI BI NA SVAKIH ULOŽENIH 1000 JEDINICA MOGLI PLATITI KAMATU U IZNOSU OD 50 JEDINICA I OSTVARITI PODUZETNIČKU DOBIT OD 450 JEDINICA (A), ODNOSNO 150 JEDINICA (B)**

4.3.2. TROŠKOVI INVESTIRANJA

PODUZETNIČKA DOBIT PO PROJEKTIMA IZNOSI:

- **Projekt A = 800 000 jedinica pri stopi 10% (2 000 000 x 400 : 1000) i 900 000 jedinica pri stopi 5%**
- **Projekt B = 800 000 jedinica pri stopi 10% i 1 200 000 jedinica pri stopi 5%**
- **Projekt C = gubitak pri stopi 10%, a pri stopi 5%, prihodima od investicija mogle bi se pokriti kamate, ali se ne bi ostvarila poduzetnička dobit**
- **Projekt D = gubitak, prihodima od investicija ne bi se mogle pokriti kamate, a niti bi se ostvarila poduzetnička dobit**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **INVESTIRATI ZNAČI KOCKATI SE S
BUDUĆNOŠĆU, TJ. ULAZITI U ONE
SFERE NEIZVJESNOSTI U KOJIMA SE DO
KRAJA NIJE SIGURNO DA LI ĆE SE MOĆI
OČEKIVANIM PRIHODIMA POKRITI
TROŠKOVI INVESTIRANJA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **INVESTICIONE SU ODLUKE
DETERMINIRANE ...**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- ...
- (1) **STUPNJEM POTRAŽNJE ZA NOVIM PROIZVODIMA**
- (2) **KAMATOM KOJA ODREĐUJE TROŠKOVE INVESTIRANJA I**
- (3) **OČEKIVANIM BUDUĆIM KRETANJIMA U EKONOMIJI ...**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

**... ŠTO SE U UKUPNOSTI ISKAZUJE
KROZ VISINU PROFITA KOJI JE
MOGUĆE OSTVARITI NOVIM
INVESTICIONIM ULAGANJIMA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **INVESTICIJE SU VEOMA PROMJENLJIVA KATEGORIJA**
- **INVESTICIJE SE PONAŠAJU NA NEPREDVIDIV NAČIN JER OVISE OD PRILIČNO NESIGURNIH FAKTORA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **INVESTICIJE** ODREĐUJU TEMPO I DINAMIKU EKONOMSKOG RAZVOJA, PA SE VELIKA POZORNOST POKLANJA DIMENZIONIRANJU NJIHOVE VELIČINE - **IZBOR OPTIMALITETA INVESTICIONIH ULAGANJA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **PRI IZBORU MORAJU SE
RESPEKTIRATI: SUMA UKUPNIH
POTREBA ZA INVESTIRANJEM I
MOGUĆNOSTI INVESTIRANJA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **POTREBE SU UVIJEK VELIKE I
DINAMIČNE, DOK SU MOGUĆNOSTI
OGRANIČENE**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- U **DIJAPAZONU** **POTREBA** **I**
MOGUĆNOSTI TREBA TRAŽITI
  - **DONJU GRANICU INVESTIRANJA**
I
  - **GORNJU GRANICU INVESTIRANJA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **DONJA GRANICA JE DETERMINIRANA POTREBAMA PROŠIRENE REPRODUKCIJE NA ODREĐENOM STUPNJU**
- **GORNJA JE GRANICA ONA KOJA NEĆE NANIJETI ŠTETNE POSLJEDICE NA PROCES PROŠIRENE REPRODUKCIJE**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **DONJA GRANICA** BI MORALA ZADOVOLJITI POVEĆANE POTREBE UVJETOVANE **PRIRODNIM PRIRAŠTAJEM STANOVNIŠTVA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **INVESTICIJE KOJE OSIGURAVAJU ZADOVOLJAVANJE TAKO POVEĆANIH POTREBA JOŠ UVIJEK NE OBEZBJEĐUJU UVJETE ZA PROŠIRENU REPRODUKCIJU**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **TAKVE INVESTICIJE SE NAZIVAJU
DEMOGRAFSKIM INVESTICIJAMA**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **DEMOGRAFSKE INVESTICIJE NE OBEZBJEĐUJU POVEĆANJE ŽIVOTNOG STANDARDA STANOVNIKA, NEGO SAMO NJEGOVO ODRŽAVANJE NA DOSTIGNUTOJ RAZINI**

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- OVO JE JEDAN OD NAČINA
UTVRĐIVANJA **DONJE** **GRANICE**
INVESTICIJA
- NEKI OVU GRANICU UTVRĐUJU TAKO
ŠTO ISPITUJU KOJI JE DIO NARODNOG
DOHOTKA POTREBNO INVESTIRATI ZA
NJEHOV PORAST OD 1%

4.3.3. OČEKIVANJA BUDUĆIH KRETANJA U EKONOMIJI

- **GORNJA GRANICA** JE ONA PREKO KOJE INVESTICIJE NE SMIJU RASTI, JER MOGU IZAZVATI POREMEĆAJE U ODVIJANJU PROCESA DRUŠTVENE REPRODUKCIJE